

Psykologtidningen

Nyhetsarkiv fr o m aug 2009

- Psykologiska test kan bli hemliga
- Eva Håkansson vinnare av Stora Psykologpriset
- "Inte okej att lämna ut barn i media"
- " Mycket anmärkningsvärt att exponera barn på det här sättet", kommentar av Lars Ahlin.
- Psykologtidningen får sparkrav ger ut färre nummer per år
- Tydligt lagförslag om psykologer i skolan
- ...samtidigt hotas Elevhälsan i Boden
- Egen nationalkommitté för psykologin
- Baselinjestudie om blodburen smitta hos injektionsnarkomaner
- Psykologer vanligare inom den kommunala skolan
- Medicinskt perspektiv på klinisk forskning
- Frank Rudberg död
- Tre frågor om psykologkongressen 2013
- Nya riktlinjer för vård vid demens

Psykologiska test kan bli hemliga

Psykologiska test vid anställningsintervjuer ska bli sekretessbelagda, föreslår regeringen.

Regeringen har nyligen lämnat förslag till riksdagen om sekretess i vissa anställningsärenden (prop. 2009/10:56). I förslaget föreslås bland annat att sekretess ska gälla för uppgifter som gäller psykologiska test, som används vid urval i anställningsärenden.

I dag saknas sekretesskydd för uppgifter från psykologiska test som används vid anställningsärenden hos myndigheter. Det innebär att en arbetssökandes testresultat från till exempel begåvnings- eller personlighetstest är en offentlig handling som vem som helst kan begära ut.

– Det handlar oftast om mycket integritetskänsliga uppgifter och en allmän spridning av sådana uppgifter kan givetvis innebära en allvarlig kränkning av den personliga integriteten, säger Camilla Damell förbundsjurist på Psykologförbundet.

ENLIGT CAMILLA Damell visar utredningen att flera myndigheter har valt att inte använda tester för att göra urval i anställningsärenden, eftersom uppgifterna från tester

blir offentliga. Om en myndighet inte använder tester då det skulle behövas, kan det innebära att kvalitén i urvalsprocessen riskerar att bli sämre.

– Regeringens förslag att införa sekretess för psykologiska test i arbetslivet är av stor betydelse för de psykologer som arbetar med rekrytering och urval inom arbetslivet, säger

Camilla Damell.

Psykologförbundet och flera andra remissinstanser har vid flera tillfällen påtalat vikten av att det införs en sekretessregel för psykologiska test, och att det är av stor betydelse för dem som söker anställning hos en myndighet att veta att uppgifter från ett test inte lämnas ut till andra.

Om de nya sekretessreglerna går igenom börjar de gälla den 1 april 2010.

KAJSA HEINEMANN
2009-12-03

Eva Håkanson vinnare av Stora Psykologpriset

**Eva Håkanson (t v) tog emot Stora Psykologpriset av Socialminister Göran Hågg Lund. Övriga nominerade var Lisbeth Henricsson och Gerhard Andersson. I bakgrunden Psykologförbundets ordförande Lars Ahlin och Catharina Mabon Tomic, VD, Pearson Assessment.
Foto:Ulrica Zwenger**

Årets vinnare av Stora Psykologpriset är Eva Håkanson, katastrofpsykologisk expert inom Stockholms läns landsting. Priset på 100 000 kronor delades ut i går kväll på Berns i Stockholm av socialminister Göran Hågg Lund.

Det var en mycket rörd, stolt och lycklig Eva Håkanson som tog emot priset.

– Jag är jätteglad, jättelycklig, oerhört stolt och mycket hedrad. Mitt arbete handlar om att flytta gränser, riva väggar. Jag har ibland känt mig som en byggnadsarbetare, en bulldozer, sade Eva Håkanson och log stort.

–Jag känner mig stolt över att den verksamhet jag arbetat med i över 25 år nu får den uppmärksamhet det förtjänar, fortsatte Eva Håkanson.

Psykolog Eva Håkanson arbetar som katastrofpsykologisk expert inom Stockholms läns landsting. Hon har i över 20 år haft en ledande roll i uppbyggnaden av Stockholms läns landstings krisstöd. Hon har även stor erfarenhet av allvarliga kriser som Tsunami-katastrofen, Estonias förlisning och evakueringen av svenska medborgare från

krigets Libanon.

Juryns motivering lyder: "Årets vinnare har mer än någon annan psykolog i Sverige bidragit till att förbättra samhällets psykologiska stöd till människor som drabbats av allvarliga kriser och till att föra ut aktuell psykologisk kunskap kring kriser, sorgereaktioner och katastrofer.

Hennes erfarenheter av krisarbetet i samband med flera stora katastrofer, tillsammans med hennes mångåriga insatser för att öka människors beredskap att hantera sorgereaktioner, har gjort henne till en förgrundsgestalt inom svensk katastrofpsykologi.

Stora Psykologpriset, som delades ut för första gången i år, instiftades av Pearson Assessment i samarbete med Sveriges Psykologförbund för att uppmärksamma psykologer som genom sitt arbete bidrar till att förbättra människors livskvalitet och utveckla mänskliga resurser.

KAJSA HEINEMANN

2009-11-12

"Inte okej att lämna ut barn i media"

**SVTs nya serie Ett fall för Louise väcker känslor. Barnombudsmannen med flera är mycket kritiska till exponeringen av barn. Åsa Landberg, psykolog på Rädda barnen, håller med:
– Vi behöver definitivt diskutera var gränsen går när det gäller exponering av barn i media.**

Barn exponeras allt oftare i så kallade reality-program i tv. Först kom TV3s Nannyjouren, som visade dysfunktionella familjer, sedan programserien Ensam mamma söker där barn är med när mamma väljer ny man.

Och nu är det public servicekanalernas tur. Den nya reality-serien Ett fall för Louise, som startade 15 oktober i Sveriges television, rymmer tio avsnitt. Louise Hallin, psykoterapeut och barnmorska, möter barn och deras föräldrar. Varje avsnitt inleds med att ett barn berättar om sina problem och vad han eller hon vill ha hjälp med. Därefter samtalar barnets föräldrar med Louise Hallin som tillsammans med föräldrarna ser en inspelad intervju med deras barn. Efteråt berättar Louise Hallin vad hon sett, hon analyserar vad barnet säger och ger sedan sin syn på vad föräldrarna ska göra.

FÖRSTA AVSNITTET handlar om en nioårig pojke som förtvivlat berättar om hur hans pappa misshandlar honom psykiskt och fysiskt. Pojkens högsta önskan är att pappa ska sluta vara arg. Avsnittet väckte omedelbart starka reaktioner i debattartiklar, krönikor och bloggar.

"Cynisk journalistik med barn som offer måste stoppas", skriver journalisten Kattis Ahlström på DN debatt (24 oktober, 2009). Hon hänvisar till Barnkonventionen och anser att programmet strider mot 16e artikeln där det står att inget barn får utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sitt privat- och familjeliv, sitt hem eller sin korrespondens och inte heller för olagliga angrepp mot sådana ingripanden eller angrepp. Det står även att barnet har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden eller angrepp.

SVTs programchef med flera hävdade i en replik att Kattis Ahlström med sin debattartikel å sin sida kränker barns rätt till åsikts- och yttrandefrihet. De anser att Ett fall för Louise visar att det finns möjlighet och förbättring.

Barnläkaren och författaren Lars H Gustafsson reagerar också starkt på programmet och skriver på sin blogg den 24 oktober: "Nu står det väl alldeles klart att barn utlämnas på ett sätt som både strider mot Barnkonventionen och mot de etiska riktlinjer vi har att följa. Det är märkligt att Louise Hallin, som är utbildad barnmorska och psykoterapeut, inte inser det. Ett fall för Louise har blivit platt fall för både de programansvariga och för Louise själv."

Och den 5 november 2009 reagerar Barnombudsmannen, Barnläkarföreningen med flera på Ett fall för Louise: "Att exponera barn i kris är oförsvarligt och skadligt" (DN debatt). Undertecknarna kräver att mediernas etiska regler ger ett starkare skydd för barn. De skriver också att medieföretagen genom denna exploatering av barn bryter mot de krav barnkonventionen ställer när de låter allmänintresset gå före principen om barnets bästa.

ÅSA LANDBERG ÄR psykolog på Rädda barnen. Hon ser också stora problem med Ett fall för Louise - men ser också förtjänster.

- Det är inte svart eller vitt. Det finns delar i programmet som är sympatiska. Pojkens känslor och hans syn på situationen tas på allvar, och det är bra. Vi på Rädda Barnen anser att barn generellt intervjuas för lite i media. Det är nästan alltid vuxna som rapporterar om barn.
- Men det är inte okej att lämna ut barn på det här sättet, säger Åsa Landberg.

Problemen med denna form av program, enligt Åsa Landberg, är att det finns en stor risk att barn utsätts för onödig exploatering.

- Barn kan inte på samma sätt som vuxna bedöma konsekvenserna av exponeringen i media. I fallet med den nioårige pojken hade det varit att föredra att SVT använt skådespelare i stället, säger Åsa Landberg.

När det gäller tonåringar som medverkar i programserien är Åsa Landberg inte lika övertygad om att det ska användas skådespelare i stället för barnet det handlar om.

- Det är skillnad när barnen är större. Tonåringar har lättare att sätta sig in i vilka konsekvenser exponering i tv kan ha. Men det är svårt att veta exakt vid vilken ålder gränsen ska dras.

Åsa Landberg välkomnar debatten.

- Det finns i dag en tydlig trend att visa upp människors problem i tv, samtidigt har det blivit en stor förskjutning av på vilket sätt man exponerar barn. Är det så här vi vill exponera våra barn i Sverige, det är en fråga som vi måste diskutera, säger Åsa Landberg och fortsätter:

- Den här nioårige pojken sänder ut ett nödrop efter hjälp, och det ska man ta på allvar. Men han ska få hjälp utan att bli exponerad i tv.

KAJSA HEINEMANN

2009-11-05

Ett fall för Louise sänds torsdagar i SVT1 kl 21.35.

"Mycket anmärkningsvärt att exponera barn på det här sättet"

Psykologförbundets ordförande Lars Ahlin instämmer i kritiken mot exponeringen av barn i SVTs program Ett fall för Louise.

– SVT har förmodligen ett vällovligt syfte att upplysa och avdramatisera skammen kring att ha problem av psykologisk karaktär. Psykologförbundet ser positivt på att visa för en större publik hur psykologisk kunskap kan komma till nytta för föräldrar och barn. Men. Det är mycket anmärkningsvärt och oprofessionellt att exponera barn i massmedia på det här sättet, säger Lars Ahlin och fortsätter:

– Det finns stor risk att barnen, som exponeras i de här programmen, far illa på olika sätt - såväl i det korta som i det längre perspektivet. Det finns ju redan i denna programserie uppenbarligen föräldrar och barn som djupt ångrat att de ställde upp.

Lars Ahlin påpekar att Louise Hallin, som är psykoterapeut i programmet, inte är psykolog. Därmed omfattas hon heller inte av Yrkesetiska principer för psykologer i Norden.

I likhet med Rädda barnens psykolog Åsa Landberg anser Lars Ahlin att man ska skydda barnen genom att anonymisera dem i sådana här sammanhang.

– Allt det positiva med syftet att avdramatisera och se nyttan av psykologisk kompetens i form av analys, utredning och behandling – borde man lösa genom att använda skådespelare, säger Lars Ahlin.

KAJSA HEINEMANN

2009-11-06

**Psykologtidningen får sparkrav
ger ut färre nummer per år**

Sveriges Psykologförbunds medlemstidning ändrar sin utgivning. Från 14 nummer per år till 10 nummer, med start vid årsskiftet 2010.

– Det handlar om att få förbundets totala budget i balans, säger förbundsdirektör Örjan Salling.

Psykologtidningen, PT, har i likhet med majoriteten av Sveriges tidningar och tidskrifter drabbats av en sviktande annonsmarknad. Eftersom PT främst finansieras av annonser och platsannonser slår det hårt mot tidningens ekonomi. För att försöka skapa balans i budgeten har redaktionen under 2009 kraftigt skurit ned på såväl frilansmaterial, som antal sidor i tidningen – då det är mindre kostsamt att ge ut färre sidor. Något som många medlemmar har reagerat negativt på.

Men besparingarna har inte räckt.

Psykologtidningen går med underskott, konstaterar Örjan Salling:

- Det bidrag som kommer från förbundets totala budget, utöver annonsintäkter, har inte heller räckt till för att få tidningens budget i balans. Ytterligare överskridanden får konsekvenser för förbundets totala verksamhet, vilket gör att besparingar måste ske i andra delar.

– Styrelsen anser att Psykologtidningen är väldigt viktig. Men samtidigt är det viktigt att få en total förbundsbudget i balans, fortsätter Örjan Salling.

Vad händer om ännu fler annonsörer sviker
Psykologtidningen när utgivningsplanen förändras?

– Då är det ett helt nytt läge. Men det är därför väldigt viktigt att planera utgivningen så att den förhåller sig till de kritiska tillfällena, så att tidningen kommer ut när behoven hos annonsörerna är som störst, säger Örjan Salling.

– Det är ekonomiska skäl bakom den förändrade utgivningsplanen, säger Örjan Salling. Jag vill inte hamna i ett läge där jag tvingas säga upp personal. Det här förslaget innebär en stor förändring, men samtidigt visar andra fackliga tidningar att man kan ge ut en tidning med färre nummer per år – utan att medlemmarna reagerar.

Örjan Salling har presenterat förslaget att ändra Psykologtidningens utgivningsplan för förbundsstyrelsen. Beslutet fattas av FS i december. Vad medlemmarna i Psykologförbundet anser om förslaget, återstår att se.

Fotnot: Det pågår även diskussioner i förbundsstyrelsen om att förändra ansvarig utgivarskapet för Psykologtidningen. I dag finns ansvarig utgivare och ställföreträdande ansvarig utgivare inom redaktionen.

KAJSA HEINEMANN

2009-10-16

Tydligt lagförslag om psykologer i skolan

-Nu är det klart och tydligt att det är psykologer som ska stå för de psykologiska insatserna i skolan. Det säger förbundsordförande Lars Ahlin som lämnat remissvar till Utbildningsdepartementet på förslaget om ny skollag.

Regeringen har förbättrat förslaget till ny skollag. Skollagskommittén föreslog att elevhälsan skulle omfatta psykologiska insatser. Regeringen har lagt till att skolan ska ha tillgång till psykologer för dessa insatser. Lars Ahlin är mycket nöjd med denna utveckling:

-I skollagen gör man en tydlig skillnad mellan psykologiska och psykosociala insatser och vilka yrkesgrupper som står för respektive insats. Tänk om man kunde vara lika tydlig när det till exempel gäller vilka yrkesgrupper som ska ingå i primärvården.

Psykologförbundet var mycket kritiskt i sitt remissvar till den förra regeringens förslag till skollag. Då skrev man inte in att det var psykologer som skulle stå för de psykologiska insatserna.

I DET NYA FÖRSLAGET till skollag sägs emellertid inte att skolorna ska ha psykologer anställa eller kontrakterade utar att man ska ha "tillgång till psykolog" för elevhälsans psykologiska insatser. Hur ser du på den skrivningen?

-Det innebär att vi måste fortsätta arbeta för att kommunerna satsar mer på elevhälsan och i tillräcklig omfattning erbjuder eleverna psykologiska insatser, säger Lars Ahlin.

I SITT REMISSVAR beklagar Psykologförbundet att

skollagsberedningen inte har lämnat något förslag till ny sekretess för elevhälsan. Elevernas skydd för sin integritet måste bli betydligt bättre, anser förbundet. Deras uppgifter hos psykologen omfattas inte av hälso- och sjukvårdssekretessen. Sekretessgränserna mellan skolhälsovården och psykologerna har under många år varit otydlig och svårtolkad och bör ses över. Dessutom måste Socialstyrelsens ansvar för tillsynen av den hälso- och sjukvård som psykologer bedriver inom elevhälsan bli mycket tydligare, skriver Psykologförbundet.

Har ni kunnat ta upp sekretessfrågan med utredarna?

-Vi har uppvaktat och haft flera kontakter med Utbildningsdepartementet under arbetet med den nya skollagen. Förutom att det ska skrivas in i skollagen om att det ska finnas psykologer i elevhälsan, har vi fört fram våra synpunkter på sekretessfrågan. Förbundet har också i ett flertal remissvar formulerat dessa synpunkter. Vi utgår från att sekretessfrågorna utreds i särskild ordning, säger Lars Ahlin.

Psykologförbundet anser också att det är positivt att elevhälsan ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Likaså uppskattar man förslaget en samlad elevhälsa och att det i skollagen anges att den ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. SÄRSKOLAN FINNS också med i den nya skollagen. Det ställs krav på att inför beslut om placering av barn i särskola måste en utredning, som båda omfattar pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning, göras. Förbundet ställer sig bakom det förslaget. Vidare anser förbundet att det är bra att särskolan inriktas på elever med utvecklingsstörning. Elever med autism eller autismliknande tillstånd ska enligt skollagsberedningen i normala fall inte gå i särskola. Förbundet framhåller dock vikten att dessa elever får ett anpassat stöd i skolan. Även inför beslut om särskilt stöd till dessa elever behövs en noggrann expertutredning, påpekar Psykologförbundet.

EVA BRITA JÄRNEFORS

2009-10-16

...samtidigt hotas Elevhälsan i Boden

Elevhälsan i Boden avvecklas, om kommunen får som de vill. Psykologförbundet har nu inlett förhandlingar.

Sanna Carlsson, en av de två anställda psykologerna på Elevhälsan, är kritisk till arbetsgivarens förslag.

– Det tyder på stor okunnighet när det gäller skolpsykologers arbetsuppgifter. De saknar även kunskap vad gäller helhetssynen i arbetet med barn med särskilda behov.

Om förslaget går igenom avvecklas Elevhälsan. Något som får stora konsekvenser för kontinuiteten och helhetssynen, anser Sanna Carlsson.

– Många barn är beroende av dagligt psykologstöd, det kommer de inte att få om vi psykologer sägs upp.

ENLIGT PSYKOLOGFÖRBUNDETS ombudsman Lars Karlsson, som ansvarar för ärendet, går kommunens förslag tvärt emot förslaget till ny skollag. I den står bland annat att det ska finnas en Elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Psykologförbundet yrkar "Att nuvarande tjänster som

skolpsykologer inom Bodens kommun kvarstår".

– Jag vill veta varför kommunen vill säga upp sina skolpsykologer när lagstiftarna kräver att det ska finnas skolpsykologer. Jag vill också se en konsekvensanalys. Vi argumenterar för att arbetsgivaren att ändra sitt beslut, säger Lars Karlsson.

Karina Pettersson-Hedman, förvaltningschef på Barn och utbildningsförvaltningen, står bakom förslaget.

Ser du inga risker med att psykologer försvinner och Elevhälsan avvecklas?

– Nej det gör jag inte. Utifrån den ekonomiska situation som vi måste förhålla oss till, har vi gjort bedömningen att det här är den kvalitetsmässigt bästa lösningen. Vi kommer att upphandla de tjänsterna, från flera psykologer. Det där med kontinuitet är en organisationsfråga. Vi måste hålla reda på vilka psykologer som enskilda barn har mött och sedan sträva efter att det ska få träffa samma psykolog.

Den 20 oktober möt Psykologförbundet och Boden kommun i en central förhandling. Slutgiltigt beslut tas i november.

KAJSA HEINEMANN

2009-10-16

Psykologtidningen får sparkrav ger ut färre nummer per år

Sveriges Psykologförbunds medlemstidning ändrar sin utgivning. Från 14 nummer per år till 10 nummer, med start vid årsskiftet 2010.

– Det handlar om att få förbundets totala budget i balans, säger förbundsdirektör Örjan Salling.

Psykologtidningen, PT, har i likhet med majoriteten av Sveriges tidningar och tidskrifter drabbats av en sviktande annonsmarknad. Eftersom PT främst finansieras av annonser och platsannonser slår det hårt mot tidningens ekonomi. För att försöka skapa balans i budgeten har redaktionen under 2009 kraftigt skurit ned på såväl frilansmaterial, som antal sidor i tidningen – då det är mindre kostsamt att ge ut färre sidor. Något som många medlemmar har reagerat negativt på.

Men besparingarna har inte räckt.

Psykologtidningen går med underskott, konstaterar Örjan Salling:

- Det bidrag som kommer från förbundets totala budget, utöver annonsintäkter, har inte heller räckt till för att få tidningens budget i balans. Ytterligare överskridanden får konsekvenser för förbundets totala verksamhet, vilket gör att besparingar måste ske i andra delar.

– Styrelsen anser att Psykologtidningen är väldigt viktig. Men samtidigt är det viktigt att få en total förbundsbudget i balans, fortsätter Örjan Salling.

Vad händer om ännu fler annonsörer sviker
Psykologtidningen när utgivningsplanen förändras?

– Då är det ett helt nytt läge. Men det är därför väldigt viktigt att planera utgivningen så att den förhåller sig till de kritiska tillfällena, så att tidningen kommer ut när behoven

hos annonsörerna är som störst, säger Örjan Salling.

– Det är ekonomiska skäl bakom den förändrade utgivningsplanen, säger Örjan Salling. Jag vill inte hamna i ett läge där jag tvingas säga upp personal. Det här förslaget innebär en stor förändring, men samtidigt visar andra fackliga tidningar att man kan ge ut en tidning med färre nummer per år – utan att medlemmarna reagerar.

Örjan Salling har presenterat förslaget att ändra Psykologtidningens utgivningsplan för förbundsstyrelsen. Beslutet fattas av FS i december. Vad medlemmarna i Psykologförbundet anser om förslaget, återstår att se.

Fotnot: Det pågår även diskussioner i förbundsstyrelsen om att förändra ansvarig utgivarskapet för Psykologtidningen. I dag finns ansvarig utgivare och ställföreträdande ansvarig utgivare inom redaktionen.

KAJSA HEINEMANN

2009-10-16

Tydligt lagförslag om psykologer i skolan

-Nu är det klart och tydligt att det är psykologer som ska stå för de psykologiska insatserna i skolan. Det säger förbundsordförande Lars Ahlin som lämnat remissvar till Utbildningsdepartementet på förslaget om ny skollag.

Regeringen har förbättrat förslaget till ny skollag. Skollagskommittén föreslog att elevhälsan skulle omfatta psykologiska insatser. Regeringen har lagt till att skolan ska ha tillgång till psykologer för dessa insatser. Lars Ahlin är mycket nöjd med denna utveckling:

-I skollagen gör man en tydlig skillnad mellan psykologiska och psykosociala insatser och vilka yrkesgrupper som står för respektive insats. Tänk om man kunde vara lika tydlig när det till exempel gäller vilka yrkesgrupper som ska ingå i primärvården.

Psykologförbundet var mycket kritiskt i sitt remissvar till den förra regeringens förslag till skollag. Då skrev man inte in att det var psykologer som skulle stå för de psykologiska insatserna.

I DET NYA FÖRSLAGET till skollag sägs emellertid inte att skolorna ska ha psykologer anställa eller kontrakterade utar att man ska ha "tillgång till psykolog" för elevhälsans psykologiska insatser. Hur ser du på den skrivningen?

-Det innebär att vi måste fortsätta arbeta för att kommunerna satsar mer på elevhälsan och i tillräcklig omfattning erbjuder eleverna psykologiska insatser, säger Lars Ahlin.

I SITT REMISSVAR beklagar Psykologförbundet att skollagsberedningen inte har lämnat något förslag till ny sekretess för elevhälsan. Elevernas skydd för sin integritet måste bli betydligt bättre, anser förbundet. Deras uppgifter hos psykologen omfattas inte av hälso- och sjukvårdssekretessen. Sekretessgränserna mellan skolhälsovården och psykologerna har under många år varit otydlig och svårtolkad och bör ses över. Dessutom måste Socialstyrelsens ansvar för tillsynen av den hälso- och sjukvård som psykologer bedriver inom elevhälsan bli mycket tydligare, skriver Psykologförbundet.

Har ni kunnat ta upp sekretessfrågan med utredarna?

-Vi har uppvaktat och haft flera kontakter med Utbildningsdepartementet under arbetat med den nya skollagen. Förutom att det ska skrivas in i skollagen om att det ska finnas psykologer i elevhälsan, har vi fört fram våra synpunkter på sekretessfrågan. Förbundet har också i ett flertal remissvar formulerat dessa synpunkter. Vi utgår från att sekretessfrågorna utreds i särskild ordning, säger Lars Ahlin.

Psykologförbundet anser också att det är positivt att elevhälsan ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Likaså uppskattar man förslaget en samlad elevhälsa och att det i skollagen anges att den ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. SÄRSKOLAN FINNS också med i den nya skollagen. Det ställs krav på att inför beslut om placering av barn i särskola måste en utredning, som båda omfattar pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning, göras. Förbundet ställer sig bakom det förslaget. Vidare anser förbundet att det är bra att särskolan inriktas på elever med utvecklingsstörning. Elever med autism eller autismliknande tillstånd ska enligt skollagsberedningen i normala fall inte gå i särskola. Förbundet framhåller dock vikten att dessa elever får ett anpassat stöd i skolan. Även inför beslut om särskilt stöd till dessa elever behövs en noggrann expertutredning, påpekar Psykologförbundet.

EVA BRITA JÄRNEFORS
2009-10-16

...samtidigt hotas Elevhälsan i Boden

Elevhälsan i Boden avvecklas, om kommunen får som de vill. Psykologförbundet har nu inlett förhandlingar.

Sanna Carlsson, en av de två anställda psykologerna på Elevhälsan, är kritisk till arbetsgivarens förslag.

– Det tyder på stor okunnighet när det gäller skolpsykologers arbetsuppgifter. De saknar även kunskap vad gäller helhetssynen i arbetet med barn med särskilda behov.

Om förslaget går igenom avvecklas Elevhälsan. Något som får stora konsekvenser för kontinuiteten och helhetssynen, anser Sanna Carlsson.

– Många barn är beroende av dagligt psykologstöd, det kommer de inte att få om vi psykologer sägs upp.

ENLIGT PSYKOLOGFÖRBUNDETS ombudsman Lars Karlsson, som ansvarar för ärendet, går kommunens förslag tvärt emot förslaget till ny skollag. I den står bland annat att det ska finnas en Elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Psykologförbundet yrkar "Att nuvarande tjänster som skolpsykologer inom Bodens kommun kvarstår".

– Jag vill veta varför kommunen vill säga upp sina skolpsykologer när lagstiftarna kräver att det ska finnas skolpsykologer. Jag vill också se en konsekvensanalys. Vi argumenterar för att arbetsgivaren att ändra sitt beslut, säger Lars Karlsson.

Karina Pettersson-Hedman, förvaltningschef på Barn och utbildningsförvaltningen, står bakom förslaget.

Ser du inga risker med att psykologer försvinner och Elevhälsan avvecklas?

– Nej det gör jag inte. Utifrån den ekonomiska situation som vi måste förhålla oss till, har vi gjort bedömningen att det här är den kvalitetsmässigt bästa lösningen. Vi kommer att upphandla de tjänsterna, från flera psykologer. Det där med kontinuitet är en organisationsfråga. Vi måste hålla reda på vilka psykologer som enskilda barn har mött och sedan sträva efter att det ska få träffa samma psykolog.

Den 20 oktober möt Psykologförbundet och Boden kommun i en central förhandling. Slutgiltigt beslut tas i november.

KAJSA HEINEMANN
2009-10-16

Egen nationalkommitté för psykologin

Psykologi är det enda samhällsvetenskapliga ämnet som har en egen nationalkommitté knuten till Kungliga Vetenskapsakademien. Anledningen är den svenska psykologins starka ställning internationellt sett, uppger kommitténs sekreterare psykologiprofessor Rolf Sandell.

Sedan mitten av 1980-talet har ämnet psykologi en egen kommitté inom ramen för Kungliga Vetenskapsakademien, som bland annat beslutar om Nobelpris i fysik och kemi, Riksbankens ekonomipris till Alfred Nobels minne och ett flertal andra stora internationella och nationella vetenskapliga priser.

Men Vetenskapsakademiens kanske viktigaste uppgift är att stärka olika vetenskapsområdets ställning och inflytande i samhället, och det är i den rollen Nationalkommittén för psykologi verkar. Kommittén är ett av Vetenskapsakademiens åtta utskott och kommittéer. Rolf Sandell, tidigare professor i klinisk psykologi vid Linköpings universitet, är kommitténs sekreterare.

– Vårt främsta syfte är att stärka forskning, utbildning och utveckling av psykologiämnet och att få vår omgivning att inse psykologins stora betydelse på olika samhällsområden, säger Rolf Sandell.

– Vi ägnar oss bland annat åt att översiktligt följa och analysera doktorsavhandlingar i psykologiämnet, att inventera ekonomiskt stöd till psykologisk forskning och att främja kvaliteten vid befordran till professor i psykologi. Vi uttalar oss också i olika för psykologin viktiga och intressanta frågor, exempelvis den aktuella gymnasiutredningen.

BLAND KOMMITTÉNS 15 ledamöter har tre utsetts av Psykologförbundet. Förbundet bidrar bland annat till prissumman i kommitténs vetenskapliga pris till yngre forskare i psykologi, och samarbetar med kommittén på en mängd områden så som nationella och internationella konferenser och i det internationella arbetet för psykologiämnet inom ramen för International Union of Psychological Science (IUPsyS).

Förbundets ordförande är självskrivnen som ledamot, och utöver ordförande Lars Ahlin representeras förbundet för närvarande av psykologiprofessor Maria Larsson på Stockholms universitet och psykologiprofessor Lars-Gunnar Lundh vid Lunds universitet.

– Till skillnad från Kungliga Vetenskapsakademien är valen av ledamöter till nationalkommittéerna ganska informella. V har ett arbetsutskott med fem ledamöter som föreslår kommitténs övriga ledamöter nya medlemmar, och sedan avgör akademinnämnden om de beslutar enligt vårt förslag. Mandattiden är tre år, men ledamöter kan sitta i flera mandatperioder, säger Rolf Sandell.
Nationalkommitténs nuvarande ordförande är Lars-Göran Nilsson, professor på psykologiska institutionen vid Stockholms universitet.

SEDAN 2003 DELAR kommittén ut ett årligt vetenskapligt pris på 50 000 kronor till yngre forskare i psykologi. 2008 års pris gick till Markus Jansson-Fröjmark på institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete vid Örebro universitet för sin forskning om sömnstörningar.

– Priset är viktigt för att stimulera psykologisk forskning på våra universitet. Psykologiinstitutionerna bidrar till prissumman och har också rätt att nominera kandidater. Kravet för att få priset är att forskaren är under 40 år och att det högst är tre år sedan han eller hon disputerade.

– Vi har konstaterat att det finns fantastiskt duktiga forskare i ämnet psykologi som är i 35-årsåldern. Varje år utses en prisjury inom kommittén som väljer pristagare, och saknar vi rätt kompetens för att bedöma en nominerad adjungerar vi någon utifrån, säger Rolf Sandell.

Hösten 2009 planerar Nationalkommittén att arrangera en forskningskonferens tillsammans med Psykologförbundet för forskarstudierektorerna vid institutionerna för psykologi. På lite längre sikt finns planer på ett Nobelsymposium på temat Förhandlingar och diplomati.

– En av våra uppgifter är att främja samarbetet med andra vetenskapsområden. Det finns uppenbara gränsområden mot neurovetenskap, medicin och ekonomi, men även konfliktforskning är ett sådant gränsområde och som uppmärksammades mycket på världskongressen i psykologi i Stockholm år 2000, säger Rolf Sandell.

PETER ÖRN
Frilansjournalist
091013

Baselinjestudie om blodburen smitta hos injektionsnarkomaner

Ny studie har kartlagt injektionsmissbrukarnas blodsmittor, levnadsförhållanden, sexual- och narkotikavanor i Stockholm. Frågan om sprututbytesprogram var skälet till studiens uppkomst. Det skriver psykolog Kristina Hillgren som står bakom studien.

2003 föreslog den nationella narkotikasamordnaren Björn Fries att samtliga landsting skulle kunna genomföra sprututbytesprogram om vissa villkor uppfylldes, som möjlighet att erbjuda avgiftning och missbruksbehandling. Jag reagerade på att sprututbyte presenterades som problemfritt, och byggde på studier som kunde motsägas av andra studier samt att det kliniska perspektivet saknades. Här behövdes mer kunskap! Min dåvarande

arbetsgivare, Maria Beroendecentrums chef, medicine doktor Anette Voltaire, gav sina medarbetare i uppdrag att lära mer om sprututbytesprogram, HIV och hepatitsmitta.

Jag besökte sprututbytesprogram i Malmö, Lund, Oslo och Helsingfors och lärde mer om missbruk i Kolkata, Paris, Milano och Miami. 2004 inledde jag en serie seminarier om HIV och hepatiter under medverkan av svensk och internationell expertis, företrädare för smittskydd, infektion, medicin, psykiatri, polis, socialtjänst, kriminalvård och frivilligorganisationer. Före detta injektionsnarkomaner deltog aktivt i seminarierna.

2006 ÖKADE antalet nyupptäckta HIV-fall bland narkomaner. Dr Kamalesh Sarkar, epidemiolog vid indiska smittskyddsinstitutet, påpekade att Sverige saknade en baslinjestudie om blodburen smitta, och att en sådan borde göras innan ett eventuellt sprutbyte infördes, för att sedan kunna mäta eventuella effekter av sprututbytesprogrammen.

Vi skrev ett förslag till Baslinjestudie om blodburen smitta hos injektionsnarkomaner inom Stockholms län. Sven Britton, professor i infektionsmedicin, Karolinska Institutet, ställde sig till förfogande som forskningsansvarig. Maria Beroendecentrum, Smittskyddsenheten, Socialmedicinska häktesprojektet och Stockholms läns landsting sponsrade. Datainsamlingen började 1 juli 2007 och avslutades den 31 augusti 2008. Då hade vi testat 1 145 personer för de blodburna infektionerna HIV, hepatit B, hepatit C och hepatit A, samt HTLV I och II. I stort sett alla besvarade 70 frågor om narkotika- och sexualvanor.

Mobila team av läkare/psykolog/sjuksköterskor/undersköterskor/biomedicinska analytiker kontaktade, intervjuade och provtog missbrukare på Sergels Torg "Plattan", illegala campingplatser, parker, akutmottagningar, totalt 130 platser i Stockholm. Missbrukarna delgavs testresultaten via regelbundna läkarmottagningar där även förebyggande rådgivning och vaccination skedde. 17 av dem var nyupptäckta HIV-positiva. Flertalet kunde delges testresultaten inom en vecka efter provtagning och ledsagades – med ett undantag – inom 24 timmar till infektionsklinik för uppföljning.

REGELBUNDEN testning av injektionsnarkomaner och infektionsförebyggande information i samband med delgivning av testresultaten, bör kunna ha effekt på smittspridningen - åtminstone av HIV. Den mer mödosamma delgivningen är i detta avseende minst lika viktig som provtagningen.

I maj 2009 hade 90 procent av 1 145 provtagna personer informerats om sina testresultat och 75 procent av de hepatit B-negativa har påbörjat eller genomfört sin vaccinering. Antalet nyupptäckta HIV fall bland injektionsnarkomaner föll under år 2008. Kanske har vår studie bidragit till detta genom att vi informerat så många injektionsnarkomaner om HIV-smitta och hur denna ska undvikas, samt att de nyupptäckta fallen kommit till infektionssjukvård omgående.

Studien är en rik kunskapsbank om injektionsmissbrukarnas levnadsförhållanden, sexual- och narkotikavanor samt hiv och hepatitstatus inom Stockholms läns landsting. Den gör det nu möjligt att jämföra och utvärdera hur dessa ser ut efter ett eventuellt införande av sprututbyte.

[Här finns studien](#)

KRISTINA HILLGREN

Psykolog, projektledare och projektansvarig
2009-10-13

Psykologer vanligare inom den kommunala skolan

Elever inom de kommunala grundskolorna har tillgång till psykolog och kuratorer i dubbelt så hög grad som elever i friskolor.

Det visar en ny granskning som Socialstyrelsen gjort. Skolorna är i dag inte skyldiga att se till att det ska finnas psykologer och kuratorer inom skolhälsovården. Men enligt Socialstyrelsens granskning av skolhälsovården erbjuder de kommunala skolorna i dubbelt så stor utsträckning psykologer och kuratorer till sina elever, jämfört med friskolor. Granskningen visar också att de flesta skolor har tillgång till skolhälsovård med en verksamhetschef, skolsköterska och skolläkare.

Men många skolor får kritik för att skolsköterskor inte hinner upptäcka psykisk ohälsa, avvikelser i utvecklingen och beteende samt bedriva hälsofrämjande undervisning. Dessutom uppgav en fjärdedel av skolorna problem med skolhälsovårdens lokaler.

ENLIGT SKOLLAGEN ska det finnas skolläkare och skolsköterskor inom skolhälsovården. Det ska också, enligt hälso- och sjukvårdslagen, finnas en verksamhetschef. Men av de verksamheter som deltog i undersökningen uppgav inte 31 skolor namnet på verksamhetschefen, och 60 skolor uppgav inte namnet på skolläkarna.

– Det är anmärkningsvärt, säger Ann-Christine Jönsson, som tillsammans med Harriet Hillström gjort undersökningen. Vi kommer i år och under nästa år att följa upp skolhälsovården vid ett antal skolor där de här uppgifterna saknades. Vi vill vara säkra på att man följer de lagar som gäller. I undersökningen deltog 687 av 730 grundskolor (94 procent) inom Stockholms län och Gotlands kommun.

KAJSA HEINEMANN

Medicinskt perspektiv på klinisk forskning

Sveriges Psykologförbund vänder sig i sitt remissvar på slutbetänkandet "Klinisk forskning – Ett lyft för sjukvården" (SOU 2009:43) mot utredarnas medicinska perspektiv och kommer med egna förslag.

Psykologförbundet kommenterade utredningens delbetänkande (SOU 2008:7) när det kom förra året. I årets remissvar skriver Psykologförbundet:

"Alltför ofta glömmet utredaren av sig och verkar tänka uteslutande på sina läkarkollegers forskning."

Psykologförbundet påminner om att inom definitionen "klinisk forskning" ryms även omvårdnadsforskning, hälsopsykologi, psykoterapiforskning, beteendemedicin och folkhälsoforskning, för att ta några exempel.

Psykologförbundet beklagar också att utredningen inte berör ett att världens stora utmaningar, nämligen att alltmer av vården bedrivs utanför sjukhusen och universitetsklinikerna. Ändrade vårdformer, fritt vårdval och privatiseringar "riskerar att drastiskt försämra förutsättningarna för klinisk forskning om inte tydliga uppdrag ges för att säkerställa tillgången till forskning i dessa vårdmiljöer."

AV DE FÖRSLAG som utredningen lägger fram är förbundet positivt till starkare forskningsanknytning i grundutbildningen och kombinationen av forskartjänst och klinisk tjänst. Förslaget att ombilda universitetssjukhusen på så sätt att deras sjukvårdsuppdrag ska ses som en stöduppgift till den kliniska forskningen, ser man också som något positivt. Förbundets förslag är att kalla den samlade forskning, som redan i dag bedrivs av olika professioner, för Universitetskliniska Centra eller Universitetskliniker i stället för Universitetsmedicinska Centra.

På samma sätt anser Psykologförbundet att en fond för "klinisk behandlingsforskning" i stället kan kallas för fond för "klinisk forskning".

Slutligen föreslår Psykologförbundet att utredningens förslag att bilda en Samarbetsorganisation för akademisk medicinsk behandlingsforskning i Sverige (SAMS) får namnet: Svenska nätverket för akademiska kliniska forskare (SNAK, uttalas snack).

 [Läs remissvaret här](#)

EVA BRITA JÄRNEFORS
2009-09-22

2009-09-15

Frank Rudberg död

Psykolog Frank Rudberg är död. Han omkom när han höll på att paddla kajak mellan Svinesund och Haparanda. Han blev 49 år.

Frank Rudbergs kajak hittades vattenfylld utanför Nordmaling den 22 augusti. Räddningstjänst och polis sökte intensivt efter honom, men utan resultat. För drygt en vecka sedan hittades en kropp, som nu har identifierats tillhörande Frank Rudberg.

Frank Rudberg hade tagit tjänstledigt och använt sin semester för att ensam paddla kajak runt hela Sverige. Resan påbörjades 1 maj och han planerade vara framme i mitten av september. Han intervjuades i början av juni av Psykologtidningen om sin resa.

[Läs intervjun](#)

Frank Rudberg var anställd som psykolog på
Erstagårdskliniken i Stockholm
KAJSA HEINEMAN
2009-09-07

Tre frågor till...

....förbundsdirektör Örjan Salling på Sveriges Psykologförbund,
som för första gången ska arrangera den Europeiska
psykologkongressen 2013.

Hur känns det?

– Det känns hedrande och roligt. Samtidigt är det ett stort ansvar att förvalta den europeiska kongressen så att den blir en spännande och viktig arena för psykologin.

Vad innebär det konkret för förbundet?

– Att vi får ansvaret för att planera kongressen, med allt vad det innebär. Vi behöver tillsätta kommittéer som planerar såväl logistik som det vetenskapliga innehållet. Förbundets kontaktnät med forskare nationellt och internationellt måste aktiveras. Vi behöver även arbeta mycket aktivt för att få sponsorer som kan bidra till att få en finansiell situation som kan ge så låga deltagaravgifter som möjligt.

Kan du säga något om hur programmet kommer att se ut?

– Det är alldeles för tidigt. Programmet i de delar som gäller inbjudna talare kommer att växa fram för att vara klart kanske sent 2011 eller tidigt 2012. Det totala programmet kommer kanske att vara klart tidigt 2013.

KAJSA HEINEMANN

Patientförbund sponsrade av läkemedelsindustrin

Läkemedelsföretagen stödjer patientförbund inom de områden där de har storförsäljande läkemedel. Schizofreniförbundet och Riksförbundet Attention är de patientförbund inom området mental hälsa som fått mest sponsorpengar av industrin.

Svenska patientförbund har hittills i år slutit avtal värda över 21 miljoner kronor med olika läkemedelsföretag. Den största bidragstagaren inom somatiken är Reumatikerförbundet som får över 4 miljoner kronor i år. Schizofreniförbundet har hittills i år fått 220 000 kronor.

-Det är en helt ny taktik från läkemedelsföretagen där de ägnar sig mindre åt att gå direkt på läkare och mer mot politiker och patientföreningar, säger Göran Stiernstedt, chef för avdelningen vård och omsorg vid Sveriges Kommuner och landsting, till Dagens Nyheter (2009 08 10).

INDUSTRINS OLIKA samarbetsprojekt med intresseorganisationer redovisas sedan 2005 på en offentlig databas administrerad av Läkemedelsindustriföreningen, LIF. Psykologtidningens granskning visar att patientföreningar inom området mental hälsa har fått sponsorpengar sedan 2003 för olika informationsprojekt. Det framgår också tydligt att läkemedelsföretagen stödjer patientföreningar inom områden där de har storförsäljande läkemedel.

Ett exempel på detta är Svenska Ångestsyndromsällskapet som med lokalföreningar sprider kunskap om ångestsyndrom. År 2005 och 2006 fick de sammanlagt 40 000 kronor till en kampanj för att via sin medlemstidning nå så många som möjligt av dem som "lider av ångestsyndrom, för att informera om medicin, terapi och tillgänglig behandling". Pengarna betalades av företaget H Lundbeck AB som producerar läkemedel vid depressioner och ångesttillstånd. Även Wyeth AB, med läkemedel inom samma områden, sponsrade 2007 föreläsningar och offentliga möten med 75 000 kronor.

SCHIZOFRENIFÖRBUNDET arbetar för dem som drabbats av schizofreni eller liknande psykossjukdomar samt deras anhöriga. I år får förbundet 100 000 kronor extra från AstraZeneca, Bristol Myers Squibb, Eli Lilly Sweden och Janssen-Cilag för att bygga upp en ny webbsida. 2007 sponsrade bolagen webbsidan med 300 000 kronor. Dessa fyra läkemedelsföretag producerar mediciner att använda vid schizofreni och psykoser. Förbundet fick även under åren 2005-2008 drygt 1,5 miljoner kronor från läkemedelsföretag för ett 20-tal projekt.

Schizofreniförbundets kongress antog 1999 en policy för samarbete med företag. Förbundsordförande Rakel Lundgren hänvisar till denna policy och till de riktlinjer som Handikappförbunden, HSO, följer i samma fråga. På frågan om förbundet har samma intressen som läkemedelsföretagen svarar hon:

-Det vore klandervärt om inte förbundet informerade och samtalade med läkemedelsindustrin om något som är så centralt för våra drabbade som lider av schizofreni, nämligen läkemedel. Det är också viktigt att medlemmarna lär sig så mycket som möjligt om läkemedelsbehandling, verkan och biverkningar och alternativ behandling. Medlemmarna måste ha kunskap för att kunna ställa rättmätiga krav på vård och behandling. Men detta är mycket kontroversiellt.

Hur ser ni på riskerna med ett så pass omfattande och nära samarbete med läkemedelsindustrin?

-Med de erfarna förtroendevalda och ärliga medarbetare som Schizofreniförbundet har, är nog risken för lockelse till korruption och felaktiga avtal, försumbar. Felaktig förskrivning eller dosering eller annan medicinsk åtgärd är faktiskt läkares ansvar, säger Rakel Lundgren.

RIKSFÖRBUNDET ATTENTION, som är en intresseorganisation för människor med neuropsykiatriska funktionshinder, såsom adhd, Aspergers syndrom, Tourettes syndrom och OCD (tvångssyndrom), sponsrades 2008 med över en halv miljon kronor av läkemedelsbolag. År 2006 låg summan på över 300 000 kronor.

Det störta projektet 2008 var en utbildning riktad till patienter och deras föräldrar, familjer, vårdpersonal och pedagoger för att "beskriva symtombilden hos flickor med adhd". Janssen-Cilag AB, som producerar läkemedlet Concerta med användningsområde adhd, betalade 432 000 kronor till projektet. År 2006 stödde Eli Lilly Sweden

"vuxenprojektet" med 200 000 kronor. Eli Lilly säljer läkemedlet Stratterra som används vid behandling av uppmärksamhetsstörning med hyperaktivitet (adhd).

LILLY HAR STÖTT Attention ekonomiskt sedan 2003. Under 2005 genomförde Lilly dessutom tillsammans med Attention en medlemsenkät "för att få en bild av medlemmarnas livsvillkor". "Samtliga stöd har varit kopplade till projekt som står utanför ordinarie verksamhet", tillägger LIF.

Nämnas bör att patientföreningen Riksförbundet för social och mental hälsa, RSMH, inte tagit emot sponsorpengar från läkemedelsbolag. Endast RSMH Norrbotten har sponsrats av AstraZeneca för ett seminarium 2009.

Samma dag som Dagens Nyheter publicerade sin artikel om bolagens sponsring lade LIF ut en kommentar på sin hemsida. Där sägs att "samarbetet mellan läkemedelsföretag och intresseorganisationer, till exempel patientorganisationer, ska präglas av respekt för varandra och de olika roller som organisationerna representerar."

EVA BRITA JÄRNEFORS

2009-08-31

Källor: <http://www.lif.se/>

Läkemedelsföretagens hemsidor

Nya riktlinjer för vård vid demens

Många personer med demensproblem utreds inte tillräckligt i dag. Det anser Socialstyrelsen som nu presenterar en preliminär version av Nationella riktlinjer vid vård och omsorg vid demenssjukdom.

I dag får cirka 20 procent av personer med demensproblem inte någon utredning. Socialstyrelsen anser att det inte alltså är tillräckligt med en basal utredning för att fastställa om en person har en demenssjukdom. Socialstyrelsen anser att hälso- och sjukvården då bör genomföra en utvidgad demensutredning som bland annat innehåller neuropsykologiska test som täcker flera kognitiva domäner.

Socialstyrelsen poängterar vikten av att vårdpersonalen i sin omvårdnad hela tiden utgår från individens behov. Det gäller både omvårdnad och omsorg samt att socialtjänsten erbjuder dagverksamhet för personer med demens som är särskilt anpassad för dem.

Vid beteendemässiga och psykiska symtom bör hälso- och sjukvården alltid utreda de bakomliggande orsakerna hos personer med demenssjukdom. Socialstyrelsen konstaterar att det är vanligt att dessa personer behandlas med bensodiazepiner, anti epileptika och antipsykiska medel. Denna förskrivning bör minska, anser Socialstyrelsen, men tillstyrker den ändå i undantagsfall. Psykologisk behandling finns inte med som alternativ. Läs hela förslaget på:

[Socialstyrelsens webbplats](#)

EVA BRITA JÄRNEFORS

2009-08-30

Nr 3 2010

Tidigare nyheter

Nyheter jan -juni 2009

Nyheter från 2008

Telefon 08-567 06 400 | Fax: 08-567 06 499 | E-post: post@psykologforbundet.se
Vasagatan 48.. Postadress: Box 3287 103 63 Stockholm